

Sociaal Veiligheidsplan 2023-2024

Inleiding

Een onderwijsplan tegen pesten probeert door samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken. Dit plan wil het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van de kinderen verbeteren.

Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk voor kinderen, zowel voor slachtoffers als voor de pesters. Dit probleem moet aangepakt worden, in het bijzonder door de ouders en de leerkrachten. Pesten is per definitie een groepsprobleem dat opgelost dient te worden.

Als IKC De Kiem verplichten we ons tot het volgende:

- hulp bieden aan het gepeste kind;
- hulp bieden aan de pester;
- hulp bieden aan de meelopers en de stille groep;
- hulp bieden aan de leerkracht;
- hulp bieden aan de ouders;
- het bewust maken en bewust blijven van alle betrokkenen van het probleem;
- het aanleggen en onderhouden van toegankelijke, goede informatie over het probleem 'pesten'.

“Het beste wat je kunt worden is jezelf”

Steven Covey

Voorwoord

IKC De Kiem wil haar leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De school wil in dit verband een veilige plaats zijn waar leerlingen op een harmonieuze manier samenleven. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer op school. Hierbij werken we vanuit de principes van 'The Leader in Me' (Stephen Covey) en maken we gebruik van de 7 gewoontes:

1. Wees proactief (je maakt je eigen keuzes)
2. Begin met het einddoel voor ogen (Maak een plan)
3. Belangrijke zaken eerst (Eerst werken, dan spelen)
4. Denk win-win (Zoek naar een voordeel voor iedereen)
5. Eerst begrijpen, dan begrepen worden (Luister voordat je praat)
6. Creëer synergie (Samen is beter)
7. Houd de zaag scherp (Evenwicht voelt het best)

The Leader in Me is een pedagogische lijn, die we inzetten op IKC De Kiem. Deze is gebaseerd op het gedachtengoed van Stephen Covey; de 7 gewoonten van effectief leiderschap.

Op IKC De Kiem stimuleren we persoonlijk leiderschap bij kinderen. Wij leren kinderen om zicht te krijgen op hun eigen aandeel en verantwoordelijkheid in allerlei (sociale) situaties.

Kinderen leren win-win denken. Ze leren te luisteren met hun oren en met hun hart (eerst begrijpen, dan begrepen worden) en leren de samenwerking te zoeken.

Wij geloven dat een combinatie van kennis, vaardigheden en deze life skills een manier is waarop onze kinderen zich in de toekomstige maatschappij staande kunnen houden en succesvol kunnen zijn. Onze definitie voor persoonlijk leiderschap is dan ook:

Wij vinden het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die duidelijke regels is dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat het niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten *leren* omgaan.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door (een) ander(e) kind(eren) wordt gepest.

Voor IKC De Kiem is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. In dit gedragsprotocol is vastgelegd hoe we pestgedrag van kinderen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Namens het team van IKC De Kiem,

Emilia Hof

Hoofdstuk 1: Begripsomschrijvingen

1.1 Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Plagen heeft een basis van gelijkwaardigheid. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt. Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. Bij dit echte pestgedrag zien we ook altijd een vaste rolverdeling terug. Zie alinea 'De betrokkenen'.

1.2 Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Pesten kent verschillende vormen. IKC De Kiem onderscheidt hierin de volgende vormen: verbaal, fysiek, intimidatie, isolatie, stelen of vernielen en cyberpesten. Deze vormen van pesten worden hieronder met enkele praktische voorbeelden toegelicht.

1.2.1 Verbaal

- Vernederen: 'Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen'.
- Schelden: 'Viespeuk, etterbak, mietje' enz.
- Dreigen: 'Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je.'
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaams- of geloofskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken (rooie, dikke, dunne, flapoor, enz).
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

1.2.2 Fysiek

- Trekken en duwen of zelfs spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

1.2.3 Intimidatie

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren, klemzetten tussen de fietsen of bedreigen.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

1.2.4 Isolatie

- Steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.
- Buitensluiten op basis van bv. Kleding, geloof of afkomst.

1.2.5 Stelen of vernielen van bezittingen

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

1.2.6 Cyberpesten

Het medium internet heeft nieuwe vormen van pesten en kattenkwaad voortgebracht: 'het nieuwe pesten', of het 'online pesten'.

- Er worden opzettelijk virussen naar elkaar gestuurd;
- Homepages en mailadressen worden gekraakt;
- Het sturen van anonieme dreigmailtjes;
- Foto's van elkaar online plaatsen met daarbij vervelende teksten;
- Elkaar 'online' uit schelden;
- Onder naam van een andere een derde pesten.

Eén derde van de jeugd pest liever online dan 'live'. Kinderen gedragen zich online ongeremder en vrijer. Online durven ze tegenover vrienden openhartiger over hun problemen te zijn dan 'live'. Dit kan positief zijn, maar ze zeggen ook minder leuke dingen. Sneller en vaak ook op een ruwere manier. Het gemak en de anonimiteit van internet hebben de grenzen van het pestgedrag verlegd.

1.2.7 Online grenzen stellen

Het is de verantwoordelijkheid van de ouders om niet alleen offline maar ook online grenzen te stellen. Die verantwoordelijkheid drukt overigens net zo goed op de leerkrachten. Weliswaar vinden digitale plagerijen doorgaans buiten schooltijd plaats, maar ze kunnen de lessen behoorlijk beïnvloeden. Het hoofd bieden aan digitaal pesten begint, tot slot, bij het besef dat uw zoon/dochter/ onze leerling niet alleen slachtoffer maar ook zelf een pester via internet kan zijn.

1.3 De betrokkenen

1.3.1 Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden, mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie. Sommige kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te

ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar de pester. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

1.3.2 De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook regelmatig met geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend. Het komt regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren.

Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier, waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer in groepsvorm, in de zin van er al dan niet bij te horen. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Pesters hebben op termijn ook last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht.

1.3.3 De meelopers en de stille groep

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Andere kinderen lopen niet mee, maar zeggen ook geen 'STOP'. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Voorals meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

1.4 Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

1.4.1 Bij het gepeste kind

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is om voor zichzelf op te komen. Veel gepeste kinderen praten niet over wat er gebeurt en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Vaak neemt het pesten toe zodra het bespreekbaar is gemaakt.

1.4.2 Bij de pester

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens. Ze zijn echter helaas onmachtig door het niet kunnen hanteren van de juiste vaardigheden. De school vindt het daarom belangrijk om, vanuit een duidelijke stellingname, ook naar het verhaal 'achter' de pester te kijken. Ook dit kind heeft een leervraag waarin specifieke begeleiding kan leiden tot het opdoen van succeservaringen in de omgang met leeftijdsgenootjes.

1.4.3 In de directe omgeving

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, terwijl gepeste kinderen er erg veel last van ondervinden.

1.4.4 Bij de ouders

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag.

Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

1.5 Uitgangspunten bij ons gedragsprotocol

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school voor zowel de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen. Een proactieve houding in het aangaan van contacten en communicatie is hierbij van groot belang voor de school. Pesten wordt op groepsniveau aangepakt omdat alle kinderen, in een andere en soms wisselende rol, betrokken zijn bij de pestsituatie.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.

Hoofdstuk 2: Gedragsprotocol van IKC De Kiem

2.1 Wat is de inhoud van het gedragsprotocol?

Het gedragsprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken.

IKC De Kiem wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

2.2 Om welke protocollaire maatregelen gaat het?

IKC De Kiem streeft preventief werken aan een veilig klimaat na. Dit betekent dat de school zich dus hoofdzakelijk richt op de preventieve maatregelen die hieronder staan beschreven. De gouden regels vanuit het gedragsprotocol voor de kinderen zijn:

1. Wij hebben respect voor elkaar en zorgen dat iedereen erbij hoort!
2. Wij lossen conflicten samen op door op zoek te gaan naar een win-win situatie.
3. Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt.
4. Wij zijn samen verantwoordelijk voor elkaar, de klas en de school.

In uitzonderingsgevallen kan het echter ook noodzakelijk zijn om repressieve maatregelen te treffen.

2.2.1 Preventieve maatregelen:

1. De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas zoals gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school en vanaf groep 3 t/m 8 worden de regels van het gedragsprotocol expliciet besproken. De kinderen vertellen dat het doorgeven van pestgedrag van een andere leerling geen klikken is.
2. De leerkracht hanteert de klassen-, school- en pleinregels zoals deze afgesproken zijn en gevisualiseerd zijn in de fysieke omgeving.
3. Binnen de klasseninrichting zijn vanuit The Leader in Me (Covey) en de zeven gewoontes de volgende modellen in overleg met leerlingen vormgegeven en terug te zien:
 - Complimentenmuur
 - Groepsmissie
 - Cirkel van invloed/cirkel van betrokkenheid
 - Data-/ & doelenmuur
4. De eerste 6 weken van het schooljaar (Gouden Weken) staan in het thema van groepsvormende activiteiten. Dit om een groepsgevoel te creëren en te zorgen voor een positief pedagogisch klimaat. Hieronder valt ook het werken met de 7 gewoontes (Covey). De school hanteert bij groepsvorming de fasen die Tuckman beschrijft (forming, norming, storming, performing).
5. De reader 'Aan de slag met Groepsvorming van Klasse(n)Kracht' en coöperatieve werkvormen worden ingezet. De leerkracht maakt hierin keuzes, passend bij de groep. Bij de start van het schooljaar stelt iedere groep een groepsmissie op. Aan de hand van de missie worden afspraken voor in de groep gemaakt.

Voor het oplossen van conflicten wordt 'de talking stick' ingezet. Ieder schooljaar wordt gezamenlijk afgesloten, hierbij staat het terugblikken op het afgelopen schooljaar centraal.

6. De school heeft een leerlingvolgsysteem voor de sociale- en emotionele ontwikkeling, namelijk Leerling in Beeld. Er wordt een leerkrachtvragenlijst afgenomen, die gericht is op pro-sociaal gedrag, aanwezigheid pestgedrag, gedrag tijdens de les en zelfvertrouwen. De leerlingvragenlijst is voor groep 5 tot en met 8. Deze vragenlijst gaat over een veilige leeromgeving, sociaal zelfbeeld, cognitief zelfbeeld, schoolbeleving, gevoel van sociale veiligheid, pro-sociaal gedrag, afwezigheid pestgedrag en gedrag tijdens de les. De lijsten worden jaarlijks afgenomen en bieden de data voor verdere uitwerking binnen het onderwijsplan gedrag. Dit onderwijsplan wordt tweemaal per jaar herzien en biedt de basis voor cyclische onderwijskwaliteit.
7. In de midden- en bovenbouw (groep 5 tot en met 8) introduceren we vanaf schooljaar 2023-2024 een lessenplan (bijv. WhatsHappy of Mediawijsheid) om kinderen veilig met internet om te leren gaan en leerlingen bewust te maken van de gevolgen van het online plaatsen van berichten.
8. Durft een leerling een probleem niet aan de eigen leerkracht te vertellen dan kan deze naar een leerkracht naar eigen keuze of de vertrouwenspersoon (juf Karien van Dijk) gaan. Koppelt de leerling het probleem bij een andere leerkracht terug dan wordt afgesproken dat de eigen leerkracht op de hoogte wordt gebracht.
9. Indien de leerkracht daartoe aanleiding ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgebesprek.
10. Bij de overdracht van de groep aan het eind van het schooljaar naar de nieuwe leerkracht van het volgende schooljaar is pestgedrag een item.

2.2.2 Repressieve maatregelen

1. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen/de groep besproken door de leerkracht van het kind. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van deze gesprekken worden feitelijke notities gemaakt binnen het registratiesysteem van Parnassys. In het dossier van zowel de pester als het gepeste kind komt dit verslag te staan.
2. Indien er sprake is van aanhoudend pestgedrag (waarbij stap 1 geen uitkomst biedt) worden de ouders van de pester, in het bijzijn van de pester, op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd in een contract. Dit contract wordt door alle partijen (school, ouders en kind) ondertekend. In dit contract is opgenomen welke regels en leerdoelen voor de pester gelden. Daarnaast staan mogelijke sancties beschreven wanneer het kind zich niet aan:
 - a. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: buitenspelen, bewegingsonderwijs, excursies en schoolreisjes.
 - b. Voelt een medeleerling zich niet meer veilig, dan is de pester twee dagen niet meer welkom binnen de klas. Alleen tijdens instructiemomenten is de pester in de groep aanwezig. Het maken van de opdrachten gebeurt buiten de groep.

Er wordt een dossier gevormd en onderhouden en de directeur wordt officieel op de hoogte gesteld. Er wordt samen met de IB-er gekeken welke hulp er aan de pester geboden kan worden, zoals een sociaal weerbaarheidstraining. Ouders kunnen het advies krijgen om contact op te nemen met schoolzorgondersteuner en/of de orthopedagoog.

3. Indien het probleem zich nog een keer voordoet ontvangt de directeur het dossier met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken. De directeur roept de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit gesprek betrokken worden. De directeur gaat uit van de opgebouwde dossiervorming van de leerkracht en gaat over tot het nemen van verdere sancties: t.w. schorsing van de leerling tot een maximum van 5 dagen.
4. Indien het pestgedrag zich niet verbetert gaat de directeur in overleg met alle betrokkenen op zoek naar een passende oplossing. In het meest extreme geval kan de school aan de zorgplicht binnen de Wet Passend onderwijs voldoen door in overleg met ouders op zoek te gaan naar een andere onderwijsplaats (bijv. in geval van een conflict een plaats die beter aansluit bij de waarden die ouders nastreven of uitdragen).

2.3 De concrete pedagogische invulling als handvat van het gedragsprotocol

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag.

Als een leerling zijn of haar pestprobleem niet durft te vertellen, kan een kind naar een leerkracht van eigen keuze gaan. Deze leerkracht, een zogenaamde vertrouwenspersoon voor de kinderen, koppelt het probleem vervolgens terug naar de direct betrokken leerkracht alsmede de directeur van de school. Geheimhouding van dit probleem moet bij deze terugkoppeling gewaarborgd zijn.

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt.

De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt ernstig met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers. De middengroep en meelopers kunnen hierbij via de supportgroepaanpak betrokken worden bij het vinden van oplossingen.

2.3.1 Hulp aan het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Dit gebeurt door achtereenvolgens:

- Gesprekken met de vertrouwenspersoon, bij voorkeur de leerkracht van het kind. Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen, waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Inschakelen van de op school aanwezige IB-er. Deze kan het kind d.m.v. gesprekstechnieken handvatten geven.

- Mogelijkheid tot schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt de beschikking over een 'verwerkingsschriftje' dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld in en buiten de reguliere schooltijd om.
- Het gaat hier om een vertrouwelijk instrument van kind en leerkracht. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de traumatische ervaringen op een zelfgekozen tijdstip of plek van zich af te schrijven/tekenen.

2.3.2 Hulp aan de pester

De pesters hebben in ons pedagogisch stelsel ook recht op hulp, zij zijn niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze professionele hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- Een gesprek over de oorsprong van het gedrag en om de leerpunten in kaart te brengen. Grenzen aangeven hoort ook bij dit gesprek.
- Een gesprek vanuit het protocol waarin duidelijk zal worden aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slechtnieuwsgesprek.
- Er wordt een schriftelijk verslag van gemaakt.
Een duidelijke afspraak voor een vervolggesprek op termijn ongeacht de ontwikkelingen en welke straf er zal volgen indien het pestgedrag toch weer voorkomt.
- Inschakelen van de op school aanwezige IB-er. Deze kan het kind d.m.v. gesprekstechnieken handvatten geven.
- Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren.
- De ouders van de pester worden geïnformeerd
- Van alle gesprekken met de pester en /of ouders worden verslagen gemaakt. Indien deze activiteit geen oplossing biedt voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling, waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind.
- Als het pestgedrag blijft voortduren, roept de school de hulp in van de orthopedagoog. Samen denken we na over vervolgstappen.

2.3.3 Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers

De zwijgende middengroep is, als eerder beschreven in dit stuk, van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen

2.3.4 Hulp aan de ouders

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

- De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Het is belangrijk dat ouders weten dat er in onze school een klimaat is waarin dit soort meldingen serieus en zorgvuldig worden opgepakt.

- Wanneer er sprake is van pesten is het van groot belang dat er zowel vanuit school, als vanuit ouders, helder wordt gemaakt dat pesten niet wordt geaccepteerd en geen plek heeft binnen een veilig schoolklimaat. Pesten is nooit acceptabel.
- Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, is het van belang dat ouders hun kind stimuleren om dit te delen met iemand binnen school die ze vertrouwen en/of hierin hulp zoeken. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

2.3.5 Hulp aan de leerkracht

De leerkracht heeft een erg belangrijke rol. De leerkracht zal duidelijk moeten maken welk gedrag niet acceptabel is. De leerkracht biedt de gepeste leerling bescherming, spreekt de meelopers en de stille groep aan en geeft de pester handvatten om zijn gedrag te wijzigen. Daartoe heeft de leerkracht een aantal hulpmiddelen ter beschikking:

- Dit protocol, waarin beschreven welke afspraken er gemaakt zijn en welke consequenties er gegeven worden.
- Problematiek bespreken met intern begeleider (Annet ten Holt /Dionne Joosten), interne vertrouwenspersoon (Karien van Dijk), of directeur (Emilia Hof).
- Collega's deelgenoot maken en handelingsadviezen van hen ontvangen.
- Hulp inschakelen, uiteraard in overleg met de ouders, van externe deskundigen.

De gouden regels vanuit het gedragsprotocol voor de kinderen zijn:

1. Wij hebben respect voor elkaar en zorgen dat iedereen erbij hoort!
2. Wij lossen conflicten samen op door op zoek te gaan naar een win-win situatie.
3. Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt.
4. Wij zijn samen verantwoordelijk voor elkaar, de klas en de school.

En vergeet niet om goed
voor jezelf te zorgen

Gewoonte 7

Houd de zaag scherp - Balans voelt het best

Speel dan goed
Samen met anderen

Gewoonte 6

Synergie - Samen is beter

Gewoonte 5

Eerst begrijpen, dan begrepen worden -
Luister voordat je praat

Gewoonte 4

Denk win-win: zoek naar voordeel voor iedereen

Begin met jezelf

Gewoonte 3

Belangrijke zaken eerst - Eerst werken, dan spelen

Gewoonte 2

Begin met het einde voor ogen - Maak een plan

Gewoonte 1

Wees pro-actief -
Jij bent de baas over je eigen leven